

gik ud paa. Men naar jeg ikke desto mindre alvorlig maa fraraade at gaae ind paa dette Lovforslag, saa er det ikke, fordi jeg, saaledes som den ærede Landssthingsmand, der for Diebliffet sidder bag ved mig (Lehmann), betragter det som udgaaet af Communisme, men fordi jeg betragter det snarere som udgaaet fra Noget, som jeg vilde kalde en Rest fra Absolutismen. Den Forestilling, som under Enevælden var saa ganske almindelig, at ethvert Uheld, der traf endogsaa den Enkelte i reent private Forhold, skulde Staten godtgjøre, og at der skulde Statskassen strax komme tilhjælp, denne Forestilling anseer jeg for høist farlig, og det er den, der efter min Anskuelse ikke blot ligger til Grund for dette Lovforslag, men som dernæst efter min Overbevisning, hvis Lovforslaget endelig vedtoges, vilde afføde ganske andre og meget mere dybtgaaende Love, der havde den samme Tendens, og som vilde gjøre Statskassen til en Understøttelseskasse, som det private Uheld eller den private mindre heldigt Stillede altid kunde have at tye til og at stole paa. Man har sagt: Ja, det vilde være Tilfældet, naar Lovforslaget, saaledes som det oprindeligt gjorde, løb paa, at Indenrigsministeren skulde være pligtig til at indrømme disse Laan, men nu er det noget ganske Andet, nu gaaer Lovet jo kun ud paa, at det er Finantsministeren, som kan bevilge disse Laan, har Bemyndigelse til at gjøre det. Men mellem en Bemyndigelse til at kunne bevilge og en Forpligtelse til at skulle gjøre det, finder jeg virkelig ikke, at der er nogen egentlig Forskjel; thi det Tryk, som vil hvile paa Finantsministeren — jeg kan ikke gjøre mig nogen Forestilling, det tilstaaer jeg, om en saa jernfast Villie hos en Finantsminister, om et saa ubøieligt Sind, at han ikke skulde give efter for den almindelige Opinion — jeg siger, at det Tryk, som efter denne Bestemmelse vil hvile paa Finantsministeren, gjør, at jeg anseer det, at man bemyndiger Finantsministeren til indenfor visse Grændser og under visse Betingelser at indrømme Laan, for det selv Samme som at sige, at han er forpligtet til at yde disse Laan, naar de Betingelser, som Loven iøvrigt indeholder, blive opfyldte. At nære den Anskuelse hos nogen

Samfundsclasse, at, hvad den Enkelte kan siges at lide under Gjennemførelsen af en almindelig Foranstaltning, det skal Staten godtgjøre, anseer jeg for meget farligt. Jeg veed ikke, om der behøves nogen særlig Opfordring til den danske Godseierstand, for, at den skal vække Haanden til at lindre den Ulykke, som Gjennemførelsen af den omhandlede Foranstaltning kunde medføre for Enkelte. Jeg troer det ikke; men i alt Fald vilde jeg anse det for langt bedre, end at paalægge visse Stiftelser denne Forpligtelse, at gaae den Vej, som en æret foregaaende Daler har antydet, nemlig at man rettede den Anmodning til hele Godseierstanden, at den vilde vække Haanden til den Understøttelse, som saadanne Familier kunde være trængende til. Jeg gjentager, at jeg troer ikke, at noget Saadant behøves; men jeg troer i ethvert Fald, at det er det Yderste, som det kan forventes, at man vilde gribe til. Det vilde jo imidlertid være en privat Foranstaltning, som ikke kunde bringes ind under nogen Lovs Ord.

Madvig: Netop saft Hensynene til det lignende Tryk som det, den ærede sidste Daler sagde, at der vilde komme til at hvile paa Finantsministeren, er jeg bestemt imod, at der gives nogen Henviisning til Kultusministeren eller nogen Anden, som den, der skulde yde Laan i den her omtalte Anledning; men især er jeg derimod af den Grund, at man derved vilde borttage den Opfordring, der er tilstede for Godseierne, og som jeg troer efterkommes af dem, til at gjøre, hvad der her skal gjøres; det ærede Ste. Medlem for 2den Kreds (Haffner) har sagt, at dedgjorde det, og at de stode sig ved at gjøre det. Skal der imidlertid gribes ind her fra Lovgivningsmagtens Side, saa har man kun Get af Ly at gjøre enten at ophæve Loven af 19de Februar 1861, som værende til Stads for visse Fæstefamilier eller til de høflige Forpligtelser, man har paalagt Godseierne, til den Lov, at knytte den, at de skulle yde den 1 Ode Familie et tilstrækkeligt Laan; men jeg troer ikke, at nogen af Delene behøves.

G. Wedersen: Jeg vilde ønske, at den